

TRYCKET MOT NORDEN

DE SENASTE månadernas världshändelser ha — förutom i det intensiva luftkriget mellan England och Tyskland — förtätats i Brennermötet, där de bägge axelmakternas diktatorer sammanträffade, och den tremaktspakt, som dessa stater och Japan kort efteråt avslöto i Berlin. Kriget tenderar att dragas mot Orienten och Nordafrika, där axelmakterna måhända finna en sårbar punkt i det engelska imperieväldet. Som ett led häri har axelns pressning mot Balkan ytterligare skärpts. Men även utvecklingen i Fjärran Östern har fått en ökad vikt i den stora kraftmätningen, sedan U. S. A., som trots presidentkampanjen får allt svårare att föra en isolationistisk politik, skridit till hårda repressalier mot Japan och England åter öppnat Birmavägen för vapentransporter till Kina. Vare sig ett förödande vinterkrig förestår eller de stridande äro beredda till fredsförhandlingar ha axelmakterna förbättrat sitt utgångsläge på den europeiska kontinenten.

Oss svenskar närmast om hjärtat ligga de nordiska grannstaternas öde. Norge har i september tills vidare som ett protektorat inlemmats i det tyska livsrummet, och under den tyska militärmaktens skydd har Nasjonal Samling etablerat en autoritär regim. Efter beprövat ceremoniel ha de gamla partierna upplösts, och därefter har en social reformaera bebådats. Klappjakt på olik-tänkande har begynt, med häktningar och konfiskeringar. Blott fackföreningarna ha unnats ett förlängt liv, under ledning av en ny, förut kommunistorienterad ordförande. Den fria folkstyrelse, som särpräglat Norden, har därmed på utländsk tillskyndan kastats över ända i en nordisk stat, vars hundraåriga frihets-historia fyllts både av den mest harmsna reaktion mot det minsta nationella »övergrepp» och av målet att göra folket till herre i eget hus. Det må antecknas, att Nasjonal Samling vid 1936 års stortingsval erhöll 26,000 av 1,455,000 avgivna röster, vilket t. o. m. var lägre än vid nästföregående val.

Utan att vi här vilja ingå på de motiv, som föranledde Tysk-

land att i stormakternas intressekamp om Norge skrida till en ockupation, kan vår neutralitet dock ej hindra oss som grannfolk att med smärta beklaga både att Tyskland tog detta steg och att Tyskland trots löften inte respekterat det norska folkets rätt att vidmakthålla sina lagenliga institutioner och sin traditionsbundna folkfrihet. Lika bestörta iaktta vi svenskar, huru i en prövande tid, då sann nationell samling verkligen varit av nöden, en handfull män stått redo att prisge den nordiska kulturen, som många generationer av norrmän stolta uppbyggt. Världigare synes oss det svar, som Åboprofessorn Matthias Calonius gav de ryska ockupationstrupperna 1808, när Finlands framtida öde ännu var ovisst: »Låt vara att krigslyckan velat att korporna skulle råka i fiendens våld och tvingas att gå dit hans beväpnade befallningar släpa dem, så äro själarna icke underkastade ödets växlingar; de förbliva vad de varit, nämligen med omutlig trohet och orubblig lydnadsplikt sin laglige furste undergivne. Ty så länge ännu med osäker utgång kämpas om herraväldet, och tills ett fördrag mellankommit, varigenom fursten själv avsäger sig sin rätt, beror det icke på deras godtycke, så framt de icke vilja befläcka sig med avfallets ärelösa brott, att — — — lösa sig från förbindelsen med sitt fädernesland.»

Även Finland har på sistone ytterligare pressats, först i sammanhang med den tyska transiteringen Petsamo—Vasa och sedan genom avtalet med Sovjet om den restlösa demoleringen av Ålandsöarnas försvar. Måhända kan man i händelsekedjan utläsa en viss tysk borgen åt Finland mot nya Sovjetframstötter. Men det skedda är dock en uppfordran till Sverige att i sitt eget livsintresse besinna det månghundraåriga svensk-finska fostbrödralaget och det gemensamma ansvaret för nationell frihet. Vi måste rannsaka oss själva för att fatta vår svenska uppgift österut och våra historiska förpliktelser. Vårt folk kommer kanske sent till klarhet, men det väsentligaste är att det ej kommer dit för sent. Det går för närvarande många strömningar genom Sveriges och särskilt Finlands folk men de starkaste strömmarna borde vara de, som leda tillbaka till deras samfällda historia.